LURRA

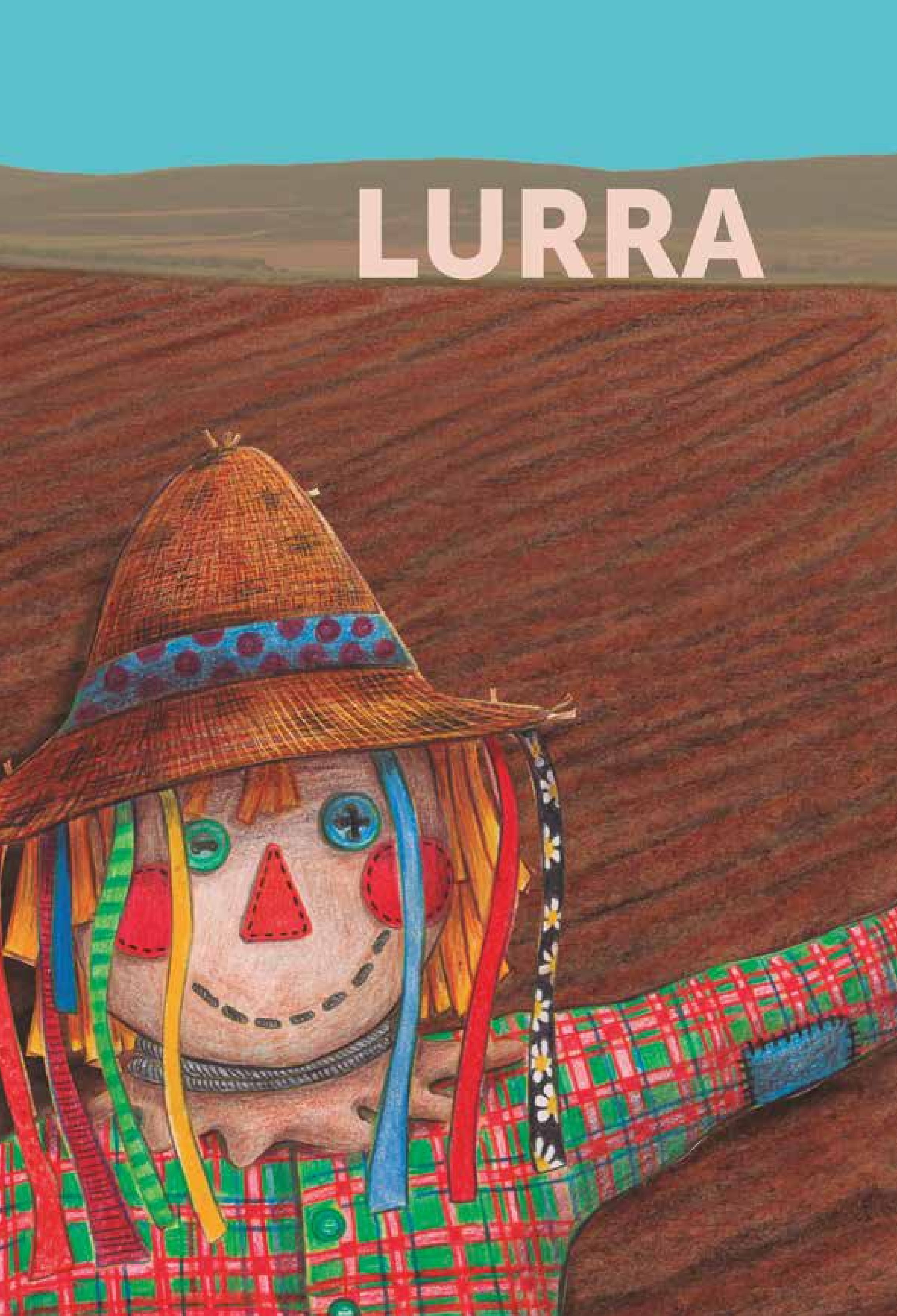

Izenburua: *Lurra.*
Idazlea: *Amaia Oloriz Rivas.*
Marrazkiak: *Joana Akaiturri Etxebarria.*
Diseinua: *Joana Akaiturri Etxebarria.*
Lehen Hezkuntzako ipuinen egokitze pedagogikoa:
Guratz Azpirotz Beunza eta Ibai Diaz Etxarri.
Editoriala: *Huts Editorial · huts@hutseditorial.com*
www.hutseditorial.com
Inprimatzailea: *Gráficas de Diego.*
Sustatzailea: *Etxebeltza Elkartea.*
Laguntzaileak: *Atarrabiako Udala ("Atarrabia Sostenible Iraunkorra" Programa), Iruñerriko Mankomunitatea.*

ATARRABIAKO UDALA
AYUNTAMIENTO DE VILLAVA

Mancomunidad
Comarca de Pamplona
Iruñerriko
Mankomunitatea

Lehen edizioa: *2018ko urtarrila.*
Lizentzia: *Creative Commons. Aitortu-Ez-komertziala-PartekatuBerdin 2.5 Generikoa (CC BY-NC-SA 2.5). Lan hau librea da kopiatu, zabaldu, erakutsi eta beste obra deribatuak egiteko honako baldintza hauetan: Edukien iturriak aipatzera derrigortzen du; edukiekin irabazi ekonomikorik ez lortzea derrigortzen du; edukien jatorrizko lizentzia berdinarekin erabiltzea derrigortzen du.*

BY NC SA

Lege gordailua: *NA 174-2018*
ISBN: *978-84-948246-2-3*

9 788494 824623

LURRA

Bazen behin, Mari izeneko emakume bat; bera zen uretako, aireko eta lurreko izaki guztien ama, Naturaren ama handia. Mikelats eta Atarrabi ziren bere bi semeak.

Egunak zeramatzaten bizitzeko toki berri baten bila. Otso haiekin zihoan, elur artean bidea irekitzen. Elurrak bidea zailtzen zuen eta ikaragarrizko hotza egiten zuen. Noizean behin, Otsok zerurantz begiratu eta ulu egiten zuen. Gaua iristen zenean kobazuloak bilatzen zituzten hotzari aurre egiteko eta lo egiteko.

Halako batean, urrunean, herri txiki bat ikusi zuten. Atarrabia zen herri hori, harrizko zubi eder bat zuen eta azpitik erreka garden eta fresko bat igarotzen zen. Errekaren alde batean etxeak zeuden eta ertzean gizon eta emakumeak zeuden arropak garbitzen kanta goxo batzuk kantatzen zituzten bitartean. Errekaren ezker aldean berriz, baratze txiki eta koloretsuak ikus zitezkeen.

Herria begiratzen ari zirela, etxeetara seinalatuz, Mikelatsek zera esan zuen:

— Ama, toki hau egokia izan daiteke bizitzeko.

— Bai, toki polita dirudi bertan geratzeko — baieztatu zuen Atarrabi anaiak.

Marik, Atarrabi eta Mikelatsen amak, irribarre bat egin zien hau esanez:

— Ideia ona! Atarrabia izango da zuen bizilekua.

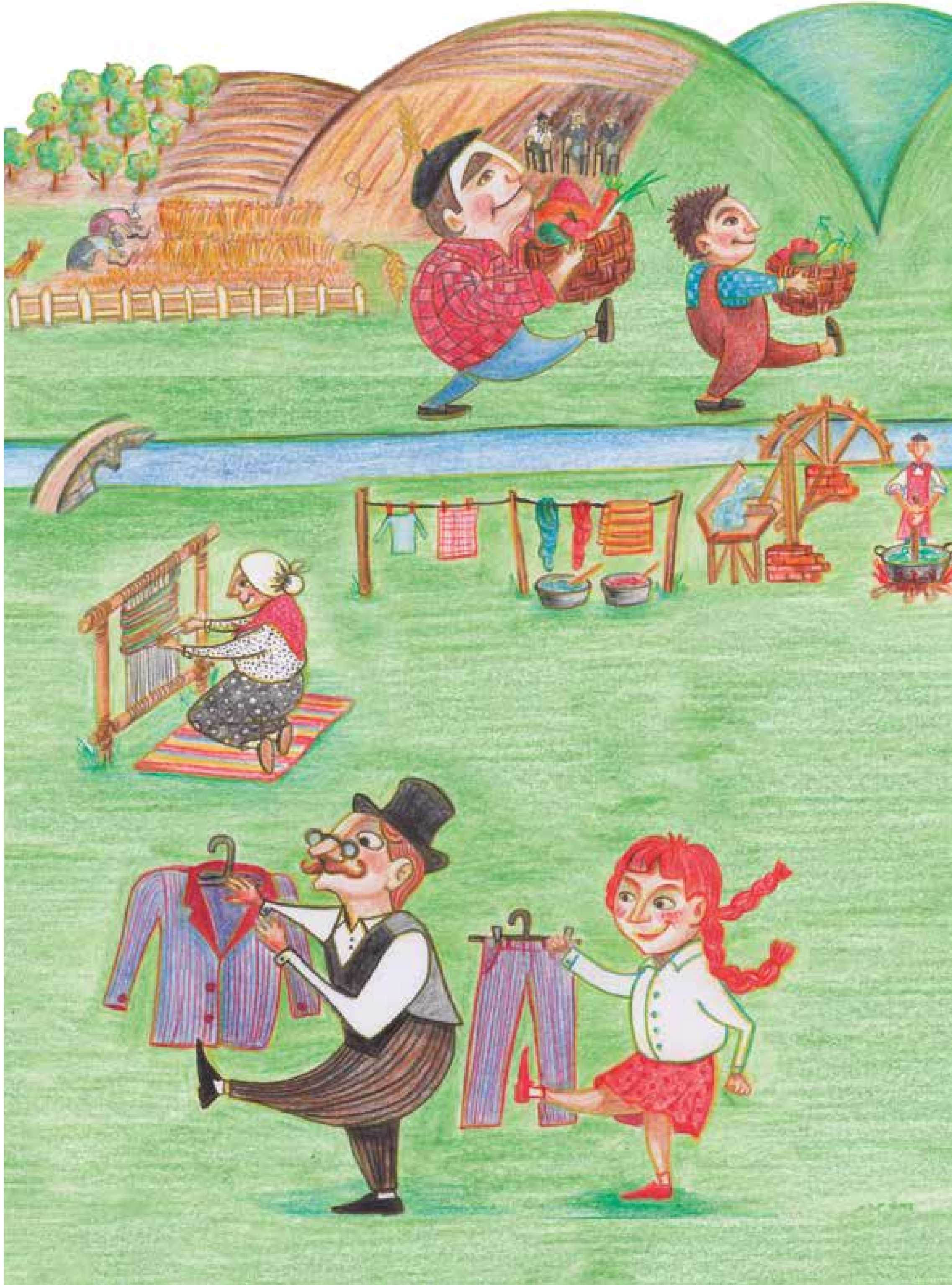

Marik bere bi semeak Atarrabian utzi zituen eta herri ondoan zegoen kobazulo batera joan zen bizitzera, hori baitzen berari gustatzen zitzaion bizitokia.

Urte mordoa igaro zen Atarrabi eta Mikelats, Atarrabian bizitzen hasi zirenetik. Atarrabik lurra lantzen zuen, nekazaria zen, baratzean lan egiten zuen eta errekako urarekin ureztatzen zituen bere landare eta lurrak. Mikelats, berriz, pilategian aritzen zen lanean, oihalak landuz, eta errekako urarekin oihal hauek garbituz, industriala zen bera.

Baina egun argitsu batean, Marik zerbait gertatuko zela nabaritu zuen zerua lainotzen hasi zela ikusita. Hasieran ahots batzuk entzun zituen, haserre ziruditen. Mari pixkanaka bere kobazulotik atera eta Atarrabia herrirantz begiratu zuen. Ezin zuen sinetsi: plazaren erdian sute handi bat piztu zutela ikusi zuen.

Bere seme Mikelats ikusi zuen jende andanaren artean. Aurpegia maskaraz estalita zeramaten Mikelats eta bere lagunek. Horietako askok gorputza larruarekin estalita zuten, ikaratzeko moduko itxura zuten. Salto eta oihu artean makilak altxatzen eta astintzen zituzten beste taldearen aurka egiteko.

Beste taldean Atarrabi zegoen, Mariren beste semea, Mikelatsen anaia. Atarrabiren taldeko kideek aurpegia margotuta zuten eta buruan lastozko txanoak. Txanoetatik zintzilik kolorezko zinta batzuk zituzten jarriak, horrela ezinezkoa zen haien aurpegiak ikustea. Eskuetan suzko makilak eramaten zituzten.

Marik, haserre, begietako malkoekin plazako sua itzali zuen. Ondoren bi semeen izenak oihukatu zituen. Semeek borroka alde batera utzi eta amarengana hurbildu ziren buru makur.

— Zer gertatzen da herrian?- galdetu zuen Marik.

— Nekazariek oihalak erre dizkigute ibaia zikintzen dugula esanez. Baina guk beharrezkoa dugu lan hau gure familiei jaten emateko.— Erantzun zuen Mikelatsek.

— Gu ere egoera berean gaude. Ibaia kutsatzen baduzue, guk ezin dugu baratzea ureztatu eta barazkiak eta fruituak hil egingo zaizkigu — azaldu zuen Atarrabik.

Mari isilik geratu zen une batez. Altxatu eta bien artean kokatu zen.

Seme maiteak, jakin badakizue, herrian biak beharrezkoak zaretela. Industrialen oihalik gabe ezingo duzue arroparik jantzi. Aldiz, nekazariek jasotzen dituzten barazkirik gabe ezingo duzue jan. Begira ezazue zuen harana, bere edertasunaz jabetu. Duzuen guztia naturari zor diozue. Zuen esku dago natura zaintzea, lurra maitatzea.

Atarrabi eta Mikelats ados jarri ziren eta elkarri eskua eman zioten arazoa gainditzeko. Marik harrotasunez betetako irrintzi sakon bat bota zuen ospatzeko.

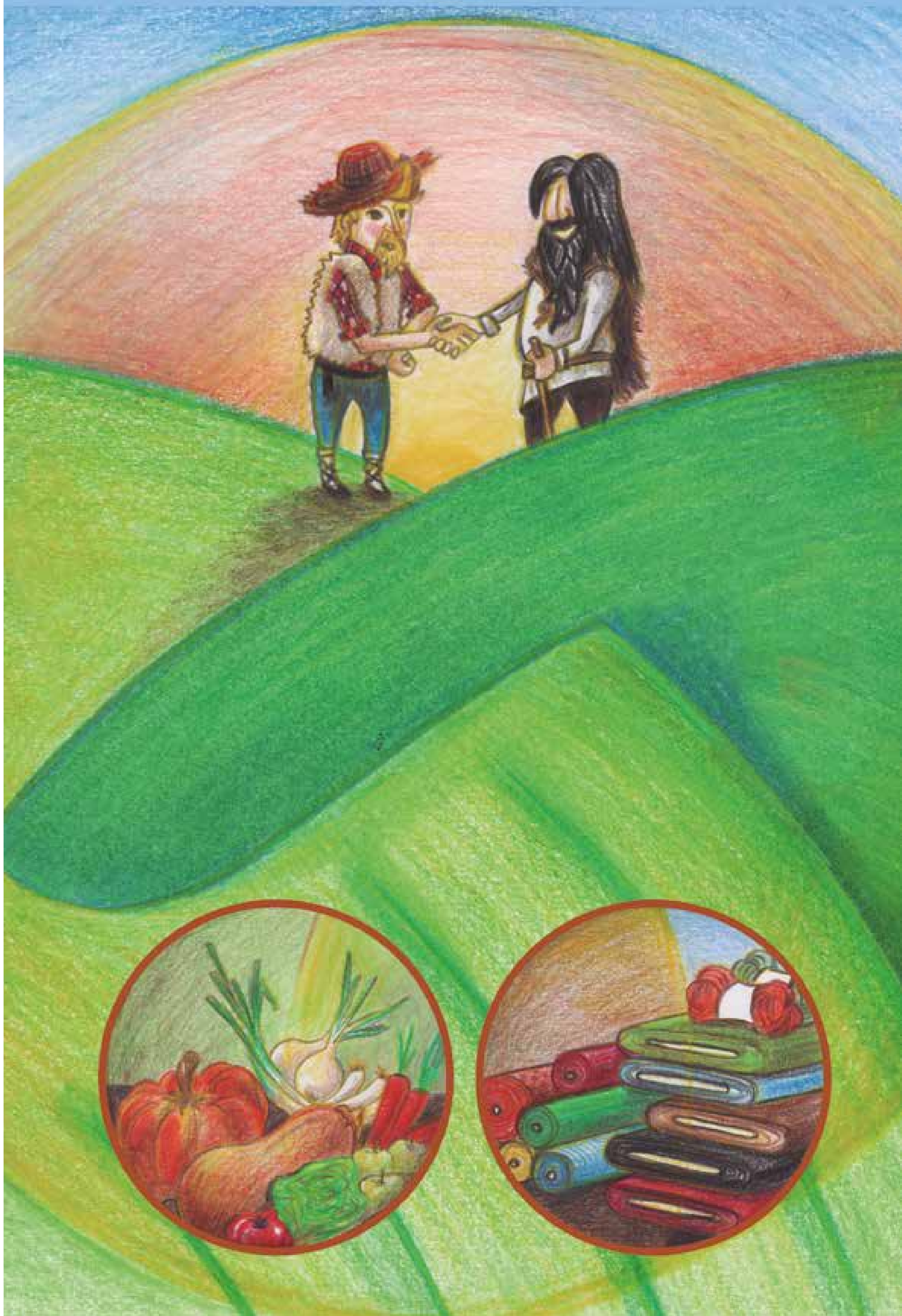

Mari les escuchó en silencio. Luego se levantó y se colocó entre sus dos hijos.

— Queridos hijos, es muy importante el trabajo que hacéis. Por un lado necesitáis las telas que fabrican los industriales para vestiros, y por otro lado, sin las verduras y hortalizas que consiguen de la tierra los agricultores no podríais comer. Contemplad vuestro valle, su belleza. Todo lo que tenéis se lo debéis a la madre naturaleza. Está en vuestras manos respetarla y cuidarla.

Atrarrabi y Mikelats cruzaron sus miradas y entendieron que tenían que ser amigos. Se abrazaron para perdonarse. Mari sonrió contenta y cogiendo una buena bocanada de aire sopló un profundo y largo irrintzi .

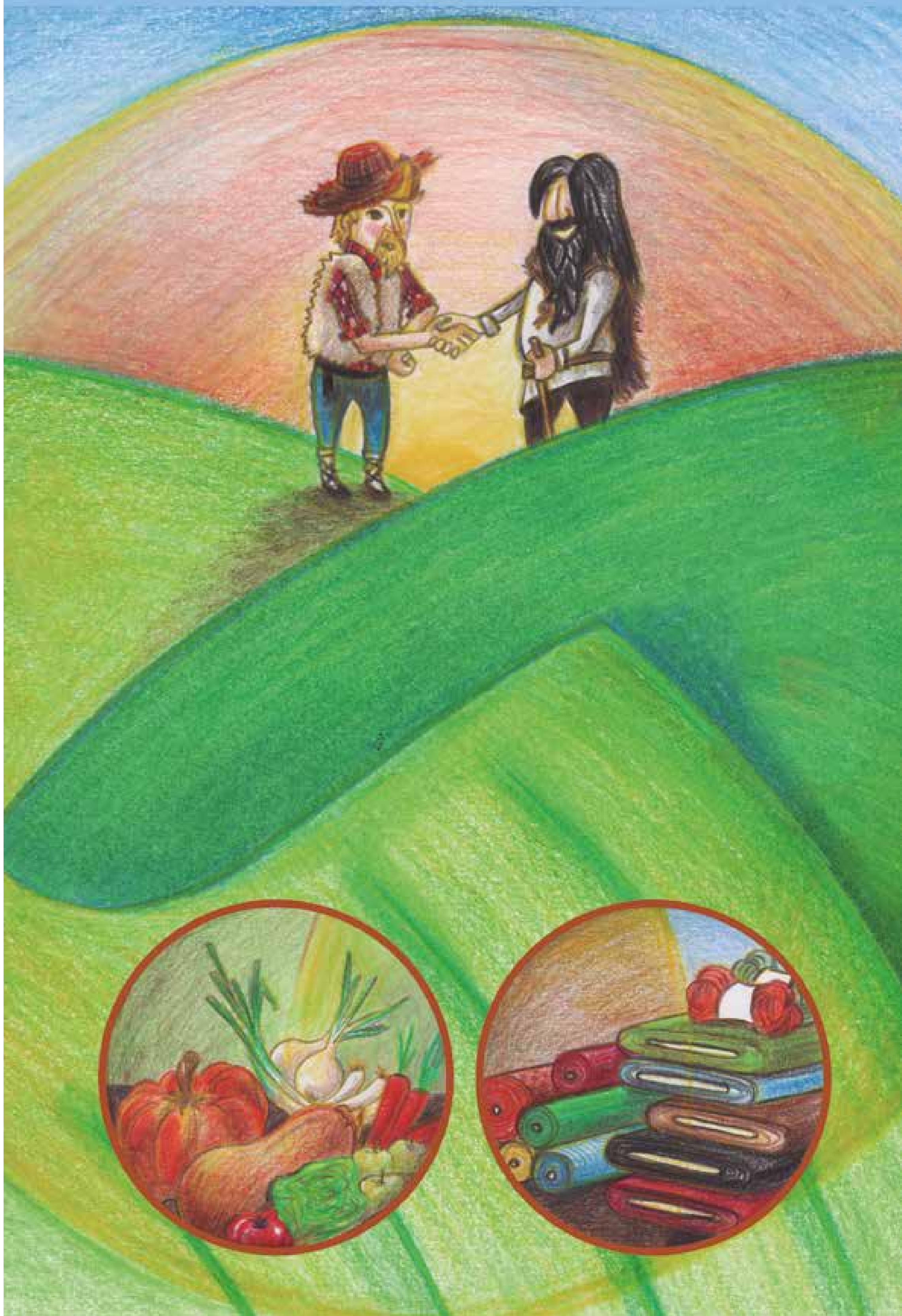

— ¡Los agricultores nos han quemado nuestros trapos porque dicen que somos nosotros los que ensuciamos el río! Tenemos que trabajar duro para dar de comer a nuestras familias — dijo Mikelats.

— Nosotros también estamos en la misma situación. Si contamináis el río no podemos regar nuestras huertas. Y no tendremos nada para comer —se explicó Atarrabi.

Mari se enfadó mucho y llamó a sus hijos. Con las lágrimas de sus ojos apagó la fogata que habían encendido en medio de la plaza.

Mikelats y Atarrabi detuvieron la pelea y se acercaron a donde estaba su madre.

— ¿Qué pasa en el pueblo? —preguntó Mari.

Mari se levantó una mañana y notó que algo malo iba a pasar. El sol parecía triste y el cielo se cubrió de repente de nubes grises y feas. Oyó voces enfadadas y salió de su cueva. Se asustó mucho cuando vio un fuego enorme en mitad de la plaza del pueblo.

Reconoció a su hijo Mikelats entre la gente; llevaba la cara cubierta con una máscara y el cuerpo tapado con pieles, igual que sus amigos. Todos saltaban y gritaban levantando los palos para pelear contra otro grupo de personas que tenían en frente. En ese grupo estaba Atarribi, su otro hijo y hermano de Mikelats. Éstos tenían la cara pintada y llevaban sombreros de paja decorados con cintas de colores que les tapaban el rostro. En las manos portaban palos con fuego.

Mari dejó a sus hijos en Villava y buscó una cueva cerca del pueblo. Le gustaba habitar en cuevas.

Pasaron meses, años... Atarrabi y Mikelats seguían viviendo en Villava; Atarrabi trabajaba cultivando la tierra, regando sus huertas con el agua del río. Mikelats, en cambio, trabajaba en el batán y limpiaba las telas en el agua del río.

Un día, mientras caminaban, vieron a lo lejos un pueblo pequeñito. Era Villava. Tenía un hermoso puente de piedra sobre un río de aguas cristalinas. A un lado del río estaban las casas de los hombres y mujeres que allí vivían. Les gustaba cantar mientras lavaban sus ropas en la orilla del río. Enfrente de las casas, al otro lado del río, se podían ver pequeñas huertas donde las verduras y hortalizas crecían sanas y grandes.

Mikelats, subido en el muro de piedra del puente, contemplaba Ilusionado el pueblo.

— Madre, este sitio me gusta para quedarnos a vivi —le dijo.

— Estoy de acuerdo contigo, parece muy bonito —le contestó su hermano Atarrabi.

— ¡Buena idea!, entonces viviréis en Villava — les dijo su madre muy contenta.

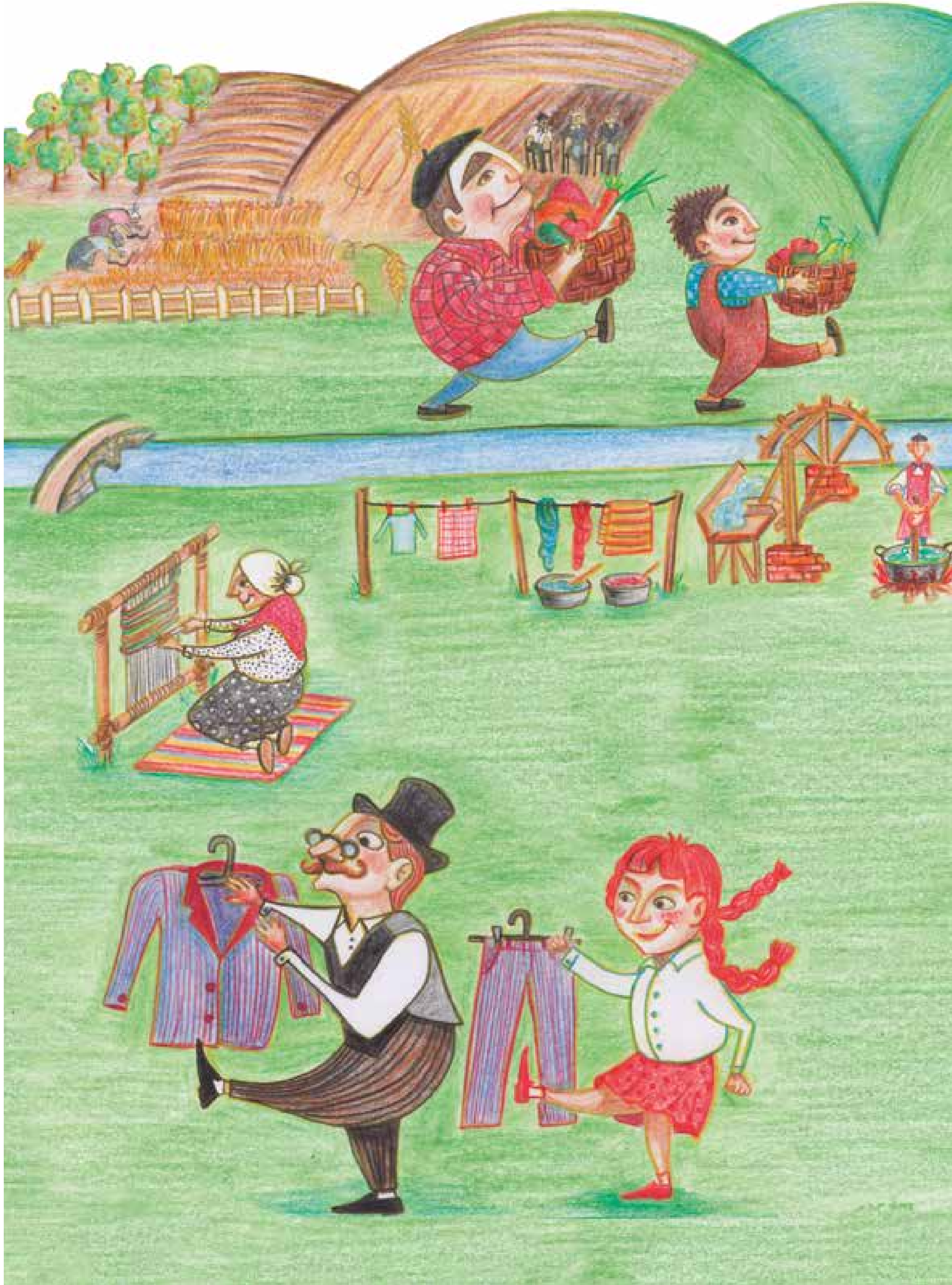

Llevaban días buscando un sitio nuevo donde vivir. Lobo iba con ellos abriendo camino entre la nieve. La nieve dificultaba la marcha y además hacía un frío terrible. De vez en cuando, Lobo, elevaba su hocico hacia el cielo y aullaba. Cuando llegaba la noche buscaban cuevas donde poder resguardarse y dormir.

Érase una vez una mujer llamada Mari; era la madre de todos los seres vivos que habitaban en el agua, en el aire y en la tierra, la gran madre de la naturaleza. Atarrabi y Mikelats eran dos de sus hijos.

Título: *Tierra.*
Autora: *Amaia Oloriz Rivas.*
Ilustraciones: *Joana Akaiturri Etxebarria.*
Diseño: *Joana Akaiturri Etxebarria.*
Adaptación pedagógica para primaria:
Guratz Azpirotz Beunza y Ibai Diaz Etxarri.
Editorial: *Huts Editorial · huts@hutseditorial.com*
www.hutseditorial.com
Impresión: *Gráficas de Diego.*
Promotora: *Sociedad Etxebeltza.*
Colaboran: *Ayuntamiento de Villava-Atarrabia (Plan "Atarrabia Sostenible Iraunkorra"), Mancomunidad de la Comarca de Pamplona.*

ATARRABIAKO UDALA
AYUNTAMIENTO DE VILLAVA

Mancomunidad
Comarca de Pamplona
Iruñerriko
Mankomunitatea

Primera edición: *Enero 2018.*
Licencia: *Creative Commons. Atribución, No Comercial, Compartir Igual. El beneficiario de la licencia tiene el derecho de copiar, distribuir, exhibir y representar la obra y hacer obras derivadas siempre y cuando reconozca y cite la obra de la forma especificada por el autor o el licenciante, para fines no comerciales y bajo una licencia idéntica a la licencia que regula la obra original.*

BY NC SA

Depósito legal: *NA 174-2018*
ISBN: *978-84-948246-2-3*

9 788494 824623

TIERRA

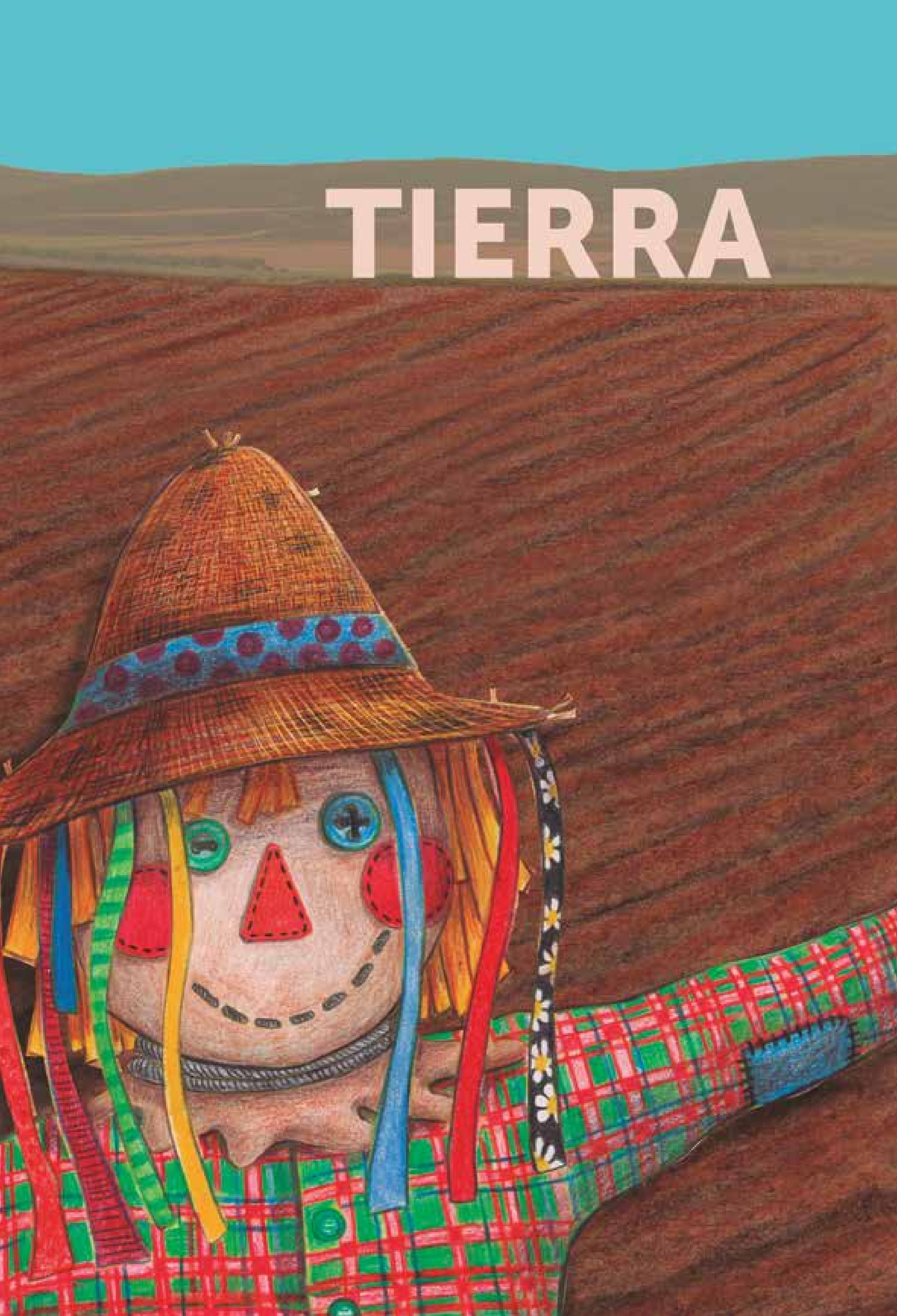
TIERRA